

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van het blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 56, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag vóór middernacht te 12 uren worden ontvangen, ranssen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 20 Maart 1910. No. 1681.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 2.20 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegonnen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaars, Postdirecties en Adverteerders; van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elken regel meer f —.20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f —.12 per regel.

Pro Siege.

DERDE REEKS. (Vijde gedeelte).

Christus Koningschap en de Staat.

III.

DE EENHEID VAN ONS GESLACHT.

Want, alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Joh. 3: 16.

Zoo is dan het optreden van de eenheid der wereld in een veelheid van zelfstandige Staten door God gewild en door de Gemeene Gratie bevorderd en verwezenlijkt. In haar zondigen toestand was de wereld niet meer in staat, om als machtige eenheid haar eigen toekomst te beheerschen. Deeling en splitsing was, zou hoogere ontwikkeling van het menschelek leven mogelijk blijken, onmisbaar, en alleen de vorming van Staten kon aan die gedeelde groepen zulk een verband en vastheid geven, als noodig was, om een hoogere vorm van menschelek leven te doen opbloeien. Al wat aan het stamverband vastheid, gelijk nu nog een deel der nomadische Arabieren, of als horde bestond, gelijk dit bij de negers het geval is, kwam niet voort. Alleen waar een Staatsleven ontloopt, was doorgaande ontwikkeling; en al wat de oudheid ons, onder het schild der Gemeene Gratie, voortreffelijks heeft nagelaten, is aan dien Staatsvorm te danken geweest, hetzij aan den kleinen Staatsvorm, gelijk die in Griekenlands steden ontloopt, hetzij aan den breederen Rijkvorm, gelijk die in Midden-Azië, Egypte en het Romeinsche Rijk tot stand kwam. Alleen in den Staat is zekere hoogere menscheleke ordening, ernstige rechtsbedeeling, en bevordering van stoffelijke en geestelijke ontwikkeling tot aantijgen regeeren.

Dit nam intusschen niet weg, dat de eenheid van ons menschelek geslacht, tegen dit beginsel van deeling, tot in het bloed trecken bleef. Dit kon niet anders. Immers krachten zijn eenheid van oorsprong, en is blijft geheel het menschelek geslacht één levend organisme. De menschelek vormt één wezen. Al wat menschelek in echten zin is, vindt bij al wat menschelek, weerklinkt. De vormen, waarin dit zich uit, mogen verschillen, in den grond der zaak blijft al het menschelek één. Vandaar de gedurig opkomende reactie tegen de in-deeling van de wereld in Staten en het gedurig weer opkomende pogen, om de vele Staten tot eenheid te versmelten, ten einde alzo tot de stichting van één groot, alomvattend wereldrijk te geraken. Vooral oudtijds kon deze gedachte daarom te lichter opkomen, omdat men de wereld nog zoo weinig in haar uitgestrektheid kende, en toch alles wat men er van kende, onder het begrip „de wereld“ saamvatte. Amerika en Australië kende men ganschelijk niet. Van wat nu China en Japan zijn, wist men zelfs in Voor-Azië nauwelijks af, van Indië en den Archipel slechts zeer weinig, en het Midden en Zuiden van Afrika was en bleef een mysterie. Feitelijk rekende men dan ook alleen met wat om de Middellandsche zee lag, die destijds als de eigenlijke wereldzee gold, en voorts strekte men zich in Azië, Europa en Afrika alleen zoover uit, als men met deelen van deze werelddeelen voeling en aanraking had. Zoo kon de Keizer van Rome zich ten slotte geheel te goeder trouw beelden, dat de gehele wereld aan zijn gezag onderworpen was. Het zelf bedrog, dat hierin school, bleek toen de Volksverhuizing weer tot het optreden van afzonderlijke, zelfstandige Staten leidde, maar de idee van de eenheid der wereld sprak er toch luid in.

Veel sterker nog treedt die idee van de eenheid der wereld in de Heilige Schrift op den voorgrond. In de Heilige Schrift wordt de eenheid van ons menschelek geslacht nooit losgelaten. Wel komt zelfs het woord: „menschelek“ er niet in voor, maar te sterker spreekt de eenheids-idee in de gedurig herhaalde uitdrukking van de wereld of de volkeren. Reeds kort na de Sprakenverwarring gaat de belofte aan Abraham uit, dat „in zijn zaad alle geslachten der aards zullen gezegd worden“. Reeds in de belofte na den zondvloed was deze eenheid van ons menschelek geslacht gehandhaafd, in de vijfwerf herhaalde uitdrukking, dat God zijn verbond oprichtte met „alle levende ziel tot eeuwige geslachten“. Doch daarna wordt bijna altoos van de wereld of van de volkeren gesproken. God

heeft alzo lief de wereld gehad, dat hij, om haar te behouden, zijn eeniggeboren Zoon aan die wereld gegeven heeft. De akker waarop het zaad des Evangelies moet worden uitgestrooid, is de wereld. De apostelen moesten uitgaan om het Evangelie des Koninkrijks te prediken en getuigen van Jezus te zijn in de gehele wereld. Jezus is het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt. Jezus geeft zijn lichaam voor het leven der wereld. Nog in zijn Hoogepriesterlijk gebed bidt de Christus, dat „de wereld gelooven moge dat Gij mij gezonden hebt.“ Onze Hoogepriester is gestorven aan het Kruis als een verzoening „niet alleen voor onze zonde, maar voor de zonde der gehele wereld“. Johannes betuigt evenzoo, dat de Zoon Gods gezonden is „tot een Zaligmaker der wereld“. En in de Openbaringen heet het jubelend, dat „nu de Koninkrijken der wereld geworden zijn onzes Gods“. Wat nu alzo in het Nieuwe Testament in vervulling ging, was evenzoo reeds in psalm en profetie steeds de grondtoon geweest. „Loof den Heere alle gij Heidenen, en prijst Hem alle natien“ is een toon die door heel het Oude Testament weerklinkt. Schier elk volk uit die dagen ontvangt de profetie, dat velen eruit zich tot den Christus bekeeren zullen. Wel worden de Heidenen, en stellen de Koningen der aarde zich op tegen Jehovah en zijn Gezalfden Koning, maar tot diezelfde koningen gaat toch de roepstem uit, dat ze den Zoon kussen mogen, en alzo onder Hem de eenheid van ons menschelek leven herstellen. Griek of Jood, Scyth of Barbaar het valt al, als onderscheiding der volken, eens weg. In Christus is een eenheid voor heel de wereld gegeven, die boven de deeling in natien, volken en Staten eens uit zal gaan, tot ten slotte de Christus zelf zijn Koninkrijk aan God en den Vader zal overgeven, en het worden zal God alles en in allen, juist zoals het, ware er geen zonde tusschenbeide getreden, van meet af reeds hier op aarde zou zijn geweest.

Dit verband, dat de Schrift gedurig tusschen de verschijning van den Christus en de wereld legt, is intusschen niet dan hoogst zelden als bedoeling van Jezus' Koningschap uitgewerkt. Bijna uitsluitend heeft men het toegepast op de zaligmakende genade. De uitverkorenen die ten leven kwamen, waren niet enkel Joden, maar ook Grieken, en zelfs ook Scythen en Barbaars, ja uit alle volken, en in dien zin zou kunnen gezegd, dat Christus „de Zaligmaker der wereld“ was. Nu is het voorzeker waar, dat in de apostolische brieven vooral die betekenis op den voorgrond treedt. De Joodsche Christenen waren er nog steeds op uit, om de zaligheid aan de besnijdenis te binden. Vandaar dat de apostelen deze onjuiste voorstelling steeds weer afweiden en eralllen nadruk op leggen, dat de Heere zijn volk riep uit alle natien. In de Openbaringen wordt het lied des lofs dan ook aangeheven door wie Christus met zijn bloed gered heeft, „uit alle natien, volken en tongen“. Hiermede echter is de ernstige betekenis van Jezus' optreden om de wereld te redden, alermint uitgeput. Als eenmaal al zijn verlost en zullen zijn ingegaan, zal „de wereld“ niet weg zijn, maar zal op de nieuwe aarde onder den nieuwen hemel de wereld juist behouden zijn. Uitvallen zullen dan de verlorenen, die Christus verworpen hebben. Zij vallen weg, maar de stam der menschelek, ons menschelek geslacht, blijft, en zal zelfs dan eerst den volken rijkdom vertoonen van al de gaven, die God de Heere bij zijn Schepping in ons menschelek geslacht gelegd had. Al is de zaligheid een persoonlijk goed, toch is het een goed, dat persoonlijk niet kan bezeten worden dan in organisch verband met alle medegegaden. Christus zelf predikte het ons in de gelijkenis van den Wijnstok met de ranken. De kwade ranken verdorven en vallen af en worden met vuur verbrand, maar de goede ranken blijven in den Wijnstok met de eigen levensvezelen gehecht. Of om op het andere beeld te wijzen, dat de Schrift hiervoor herhaaldelijk berigt, alle uitverkorenen en gezaligden saam vormen één mystiek Lichaam, en saam zijn ze lid of leden van het Lichaam, waarvan Christus het Hoofd is. Geheel de voorstelling van het geheel individualistisch karakter der zaligwording moet dus terzijde gezet, en daarentegen, juist voor de eere van Christus' naam, sterk naar voren worden gedrongen de eenheid en saamhoorigheid van alle geroepenen en gezaligden in het Lichaam van Christus. In den aanvang der dingen schiep God niet individuen, maar menschen die saam een menschelek geslacht uitmaakten, alzo een organische eenheid vormden, en saam met al wat er bestond de wereld uitmaakten. Dit werk Gods heeft eeten gepoogd te verderven en te niet te doen,

maar onze God waakte over zijn Schepping. Hij zond zijn eeniggeboren Zoon om dit zijn werk te behouden, en juist hierin sprak zich, naar luid Johannes 3: 16, zijn liefde voor de wereld uit. „Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gaf“.

Men wachte zich daarom op dit punt voor misverstand, en dit te meer, dat het woord wereld in de Schrift herhaaldelijk ook in kwaden zin voorkomt. De „vriendschap der wereld“ heet toch „vijandschap tegen God“. Heel „de wereld wordt voor God verdoemelijk“ geacht. En waar van God gezegd wordt dat Hij de wereld lief heeft gehad, wordt ons daarentegen toegevoegd: „Hebt de wereld niet lief“. Drieërlei betekenis van het woord „wereld“ heeft men daarom wel te onderscheiden, de eerste in goeden zin, de tweede in kwaden zin, en de derde neutraal. Neutraal is het woord „wereld“ genomen, als er b. v. van Jezus staat: „geheel de wereld gaat hem na“ (Joh. 12: 19). Of als het in Lucas 2: 1 heet, dat „de gehele wereld zou beschreven worden“, of ook als Jezus zijn apostelen opdraagt: „Gaat heen in de gehele wereld, predikende het Evangelie des Koninkrijks“. In al zulke uitdrukkingen is „wereld“ neutraal bedoeld, d. w. z. wordt onder „wereld“ alleen verstaan de menschelek, gelijk ze op aarde leeft. Maar naast dit neutraal gebruik van het woord „wereld“ is er tweërlei ander gebruik; het eerste in goeden zin, als bedoeld van de wereld gelijk God ze schiep, zoals ze Gods werk is en de openbaring van Zijn macht en wijsheid. Zoo in Psalm 50: 12, als de Heere daar zegt: „Mijne is de wereld en haar volheid“; als het heet: „De wereld is bevestigd, zij zal niet wankelen“, en zoo dikwijls er sprake van is, dat God de wereld met zich zelve wil verzoenen, de wereld wil behouden, en de wereld alzo lief heeft, dat Hij haar zijn Zoon geeft. Doch vlak hiertegenover staat de zondige opvatting van het woord wereld, zoo gedoeld wordt niet op dit aardrijk, gelijk het uit Gods hand kwam, maar zoals het door de zonde verdorven is. Dan toch leest men vlak tegenovergestelde uitdrukkingen, zoo als Jezus zegt: „Ik bid niet voor de wereld“, „Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld“, en als zijn apostel getuigt, dat „de gehele wereld in het boze ligt“, zoodat „we de wereld en haar begeerlijken“ hebben te vlieden. Nu komt uiteraard bij het koningschap van Christus de wereld niet in neutralen zin, noch in kwaden zin ter sprake, maar uitsluitend de wereld als product van Godscheppende macht en wijsheid. Wij zouden in den laatste zin lever van ons menschelek geslacht of van de menschelek spreken, maar de Schrift doet dit niet, omdat ze den mensch altoos in verband met de aarde zelve en als geroepene heer der schepping neemt. Dat intusschen toch wel ter dege de menschelek bedoeld is, en er onder verstaan wordt, blijkt uit het neutraal gebruik, wijl dit niet anders dan van de menschen kan gebezigd zijn. Als er staat dat de gehele wereld Jezus naliep, is niet anders gemeend, dan dat de menschen Jezus naliepen, juist in gelijken zin als de Franschen van „tout le monde“ spreken, d. i. van „heel de wereld“, waar wij zeggen: alle menschen of iedereen, doelende op wat wij noemen: het groote publiek. Vandaar dan ook dat Jezus zelf de Zoon des menschen heet, d. w. z. niet landsman van deze of die nationaliteit, geen Griek of Jood, geen Scyth of Barbaar, maar Kind, Zoon des menschen in een zin die doelt op heel ons menschelek geslacht.

Van den eenen kant is alzo in den loop der eeuwen, de wereld, deze aarde, de menschelek gesplitst en gedeeld in tal van Staten; maar in weerwil van deze deeling blijft toch de wereld voor God staan in haar eenheid en vormt het menschelek geslacht, niettegenstaande zijn in-deeling in volken en natien, één groot organisch geheel, dat God als eenheid schiep, en dat eens weer in den glans van hoogere eenheid schitteren zal. Iets voelt die gevallen menschelek zelve nog van dien eenheidsdrang, en vandaar het streven der machtige heerschers, om zooveel Staten als ze slechts even kunnen, in één machtig wereldrijk op te lossen. Dit pogen echter mislukte bestendig. Het Rijk van Rome's Keizers het wereldrijk te noemen, was een pure illusie, het besloeg van de gehele wereld slechts een klein deel, en niet zoo lange jaren na zijn grootste uitbreiding viel het vanzelf ineen. Dit pogen liep uit op zelf bedrog, bleef zonder resultaat, en ging in bittere teleurstelling over. Maar tegenover die wereld-idee van Rome's Keizers verschijnt nu in het Heilig Kindeke van Bethlehem de drager van een gansch andere wereld-idee, die niet door geweld van wa-

penen, maar door kracht des Geestes zal verwezenlijkt worden. Deze eenheidsgedachte, die haar kracht zocht niet in de heerschacht der machten, maar in de verootmoediging van den mensch voor zijn God, dient zich ook wel aan als een Koninkrijk, maar niet als een saamstel van Koninkrijken, maar als één Koninkrijk. Het komt niet uit de wereld op, maar daalt van boven neder, en heet daarom het Koninkrijk der hemelen; maar wordt evenzoo het Koninkrijk Gods, of door Jezus: Mijn Koninkrijk, genoemd, b. v. als hij tot Pilatus zegt: „Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld“. Maar onder al deze vormen is en blijft het toch een Koninkrijk, het rijk van een Koning. Niet maar een Lichaam met een Hoofd, niet maar een leude onder haar herder, maar een Koning onder wiens scepter er een rijk is en die over dat rijk als Koning is aangesteld. De daar-door ontstane toestand is alzo deze, dat er enerzijds een wereld is in velerlei Staten en Koninkrijken ingedeeld, en dat daarboven en daartegenover nu optreedt één heel ander rijk onder één Koning, die daartoe van God gezalfd is; en het einde hiervan is, gelijk het in Openb. 11: 15 heet, dat alle de koningen der wereld aan dezen eenen Koning onderworpen worden. Dan zullen alle aardsche heerschappijen, machten en krachten“ zijn te niet gedaan, die ene Koning zal heer en meester over heel de wereld zijn, de eenheid zal hersteld zijn, en als eens de Christus alle zijn vijanden aan zijn voeten zal onderworpen hebben, dan zal Hij ook zelf zijn eigen Koninkrijk aan Hem die er hem toe riep, over geven. Dan zal hij als Koning geheerscht hebben over heel de wereld, maar dan zal ook het einde er zijn en alles Gods onmiddellijk onderworpen worden. Ook in Efeze 1: 10—23 wordt deze zelfde uitkomst naar een beeld van die dagen aangeduid, als 't feit, dat deze Koning in het Koninkrijk Gods gezeten is „aan de rechterhand des Vaders“, verre boven alle Overheid, alle heerschappij, en macht en kracht, ja boven allen naam die genoemd wordt niet alleen in de geestelijke sfeer, maar ook op deze aarde, d. i. in deze wereld. De Christus is de Koning der koningen, de Heere der heeren. En het is des Vaders welbehagen, dat in Hem al de volheid wonen zal, zóó zelfs, dat alle dingen „te zamen bestaan door Hem“.

De vraag is nu maar, hoe we deze twee met elkander in verband hebben te brengen, dat enerzijds de deeling en splitsing van de ene menschelek in volken en Staten door God zelf in zijn Gemeene Gratie gewild is, en dat aan den anderen kant de eenheid van ons geslacht gehandhaafd wordt in het Koningschap van Christus, en dit wel zoo, dat eenmaal de Staten weer ondergaan, en er niets dan de eenheid van het ene Koninkrijk van Christus zal overblijven. Daarop toch komt het, zoo we het Koningschap van Christus in verband met het Staatsleven verstaan willen, in hoofdzaak aan. Om hierin nu een klaar inzicht te verkrijgen, moet er met hand en tand aan worden vastgehouden, dat de in-deeling van de menschelek in Staten en volkeren niet in de Scheppings-idee lag, maar om der zonde wil, en om haar alleen, is ingetreden. Ware geen zonde de eenheid van het menschelek geslacht komen verstoren, zoo zou aan geen Overheid behoefte zijn geweest; er ware geen ongebondenheid der menschen te binden geweest; er zou ook geen rechtsbedeeling zijn geweest, waar van zelf allen in het spoor der gerechtigheid wandelden; en ook waar oorlog ondenkbaar was, zou geen leger gevormd zijn en aan geen Veldheer die ter overwinning kon leiden, gedacht zijn. Vanzelf zou er vrede in elken kring, vrede in elk gezin, vrede over heel de wereld geheerscht hebben. Aan regel noch ordinantie zou behoefte zijn gevoeld, waar allen de wet Gods in hun hart geschreven hadden, en geen anderen drang kenden dan om naar de wet Gods te leven. Gelijk een gezond lichaam geen behoefte heeft aan medicijn of verband, zoo heel het menschelek geslacht vanzelf uit eigen aandrift in goede orde geleefd hebben. En ook al had het menschelek geslacht zich over heel de aarde in zijn miljoenen en miljoenen uitgespreid, het menschelek leven zou vanzelf, zonder eenigen uitwendigen band, langs het rechte spoor zich van gelukstaart naar gelukstaart hebben voortbewogen. Doch door de zonde werd dit alles anders. Zoodra de zonde stordt, splitsend en verdervend intrad, waren er rechters, was er een leger, was er politie, was de uitvaardiging van regelen en ordinantien, en een macht om ze met dwang te handhaven, onmisbaar. Zoodanige regeling was intusschen, daar ze in menscheleke handen was gelegd, te zwak om heel de menschelek als eenheid te kunnen omvatten. En die zwakte nu was oorzaak, dat of alles in een chaos zou verward zijn, of wel dat de

grote, éne menschelek gesplitst moest worden, en onder machten moest worden gesteld, om in kleine afdeelingen voor ons geslacht mogelijk te maken, wat in de menschelek als geheel genomen niet voor verwezenlijking vatbaar was.

Die in-deeling van de menschelek in Staten en volken echter was geen vondst van de wijsheid der menschen, maar werd door God zelf in zijn Gemeene Gratie teweeggebracht. De menschelek wilde velerlei eenheid van ons geslacht tegen alle deeling en splitsing verwerpen. Vandaar Babel, en vandaar de gedurige pogingen om de Staten in één wereldrijk op te lossen. En dit nu is de groote betekenis van de Sprakenverwarring, dat God zelf hierdoor de in-deeling van de menschelek in volken, natien en Staten te voorschijn heeft geroepen. God Almachtig heeft in het leven van ons geslacht ingegrepen, om die deeling tot stand te brengen. De gedachte er van en de verwezenlijking van die gedachte is niet uit den zondigen mensch, maar is uit Hem. Door de deeling der éne taal in velerlei talen heeft Hij de menschen in natien en groepen ingedeeld, en uit deze in-deeling is vanzelf het Staatswezen opgekomen; een Staatswezen dat vanzelf de behoefte aan een Overheid met zich bracht, en er even natuurlijk en vanzelf toe geleid heeft, dat alle volken besleffen, hoe deze Overheden hun gezag aan Hooger macht ontleenden en regeerden bij de Gratie Gods.

Deze in-deeling van de éne menschelek in de veelheid van Staten, en daartegenover de handhaving van de eenheid der menschelek in het éne Koningschap van Christus, zijn alzo twee. Alle Staatswezen en alle overheid en alle nationaliteit is uitloefsel niet van de Bijzondere genade, maar van de Gemeene gratie, en gaat dus niet van Christus als onzen Koning, maar van God uit in zijn algemeen wereldbestuur. Nooit heeft eenig Vorst zich Koning bij de gratie van Christus genoemd, maar altijd bij de gratie Gods. Het Staatswezen en de Overheid zijn er laag er de Christus verschijnt. Ze bestaan beide bij alle volken, niet alleen waar een Christenbevolking is, maar evenzoo in heidensche landen, en onder de macht van den Islam. Ze houden geen verband met het mystieke Lichaam van Christus, maar behooren tot de algemeen menscheleke ordening. Ze hebben gebloeid in landen waar de naam van Christus nog nooit genoemd was. Ze gaan, als we het scherp mogen uitdrukken, geheel buiten de verschijning van den Christus om. Ja, sterker nog, waar de Christus ten leste verschijnt, keert en het Staatswezen en de Overheid zich aanstands tegen den Christus, zoowel in Herodes en Pontius Pilatus, als daarna in de bittere vervolging die Staat en Overheid aan de Christenen hebben aangedaan, niet alleen onder de Romeinsche Keizers, maar evengoed in Japan en China, toen de Zending in de 16e en 17e eeuw ook deze landen binnentog.

De in-deeling van de menschelek in Staten is alzo een van God gegeven middel geweest, om de chaotische verwildering van ons geslacht te stuiten. Wel kan men zeggen dat de Gemeene gratie, die hierin sprak, het terrein voor de komst van Christus geëffend heeft, maar krachten haar aard en natuur staat ze buiten het Koninkrijk der hemelen, buiten het Koninkrijk van Christus, en staat ze eer tegen zijn Koningschap over, dan dat ze hem als den eenigen Koning eeren zou. Toen de Christus, als vrucht van zijn zelfvernedering en lijden, uitermate zeer verhoogd is en gezet is aan Gods rechterhand, was hiertoe reeds in kiem de overtoelligwording van het Staatswezen en zijn vernietiging gegeven. Jezus Koningschap zou niet een nieuw Koningschap naast de Koninkrijken der wereld zijn, maar over alle deze heerschen en ze hun zelfvernietiging tegemoet voeren. Satan wist het wel, toen hij tot Jezus zeide: „Al deze Koninkrijken zal ik u geven, indien ge nedervalt en mij zult aanbidden.“ Het Staatswezen en de Overheid vormen een intermezzo, d. w. z. ze zijn voor een tijd. Zoolang in de wereld de boosen en goeden nog dooreengemengd zijn, en de ongerechtigheid de gerechtigheid zoekt te verdringen, zijn ze onmisbaar. Zoolang de krankheid der zonde voortwoerkt, is het verband, dat ze aan het lichaam der menschelek aanleggen, nog strikte noodzakelijkheid. Maar wijl Jezus gekomen is, om weder te komen, en bij zijn wederkomst de boosen en goeden te scheiden en alle ongerechtigheid ter neder te werpen, is daarmee vanzelf het oogenblik geprofeet, waarop alle reden van bestaan zou voor den Staat als voor de Overheid zal wegvallen.

In het optreden van het Staatswezen en de Overheid is geen blijvende toestand